

دستور زبان آلمانی

مقطع A2

توضیحات دستوری کتاب MENSCHEN

ویرایش ۱۴۰۱

محمود رضا ولی‌خانی

۶.....	مقدمه
۷.....	فصل ۱
۷.....	ضمایر ملکی در حالت مفرد و جمع
۹.....	حذف e در ضمیر ملکی euer
۹.....	ضمایر ملکی در حالت‌های دستوری آکوزاتیو و داتیو
۱۰.....	زمان دستوری پرفکت
۱۱.....	روش ساخت پرفکت
۱۱.....	ساخت پارتیسیپ ۲ برای جملات پرفکت
۱۴.....	پرتریتوم افعال haben و sein
۱۶.....	فصل ۲
۱۶.....	حروف اضافه تبدیلی
۱۷.....	حروف اضافه تبدیلی همراه با داتیو
۱۸.....	حروف اضافه تبدیلی همراه با آکوزاتیو
۲۰.....	نکته‌ای در مورد دو فعل hängen و stecken
۲۰.....	نکته‌ای در مورد فعل «نشستن» در فارسی و آلمانی
۲۲.....	فصل ۳
۲۲.....	فعل gefallen (خوش آمدن)
۲۳.....	ساخت اسم با پسوندهای -er و -ung
۲۵.....	فصل ۴
۲۵.....	صرف صفت [Adjektivdeklination]
۲۶.....	صرف (پسوند) صفت پس از حرف تعریف نامعین
۲۹.....	فصل ۵
۲۹.....	صرف صفت پس از حرف تعریف معین
۳۱.....	دو فعل besuchen و besichtigen
۳۲.....	فصل ۶
۳۲.....	حرف اضافه زمانی دو قسمتی von... an
۳۲.....	حرف اضافه دو (یا سه) قسمتی von... bis (zu)...
۳۳.....	حرف اضافه زمانی seit
۳۵.....	حرف اضافه زمانی über
۳۶.....	فصل ۷
۳۶.....	کنیونکتیو ۲
۳۷.....	کاربرد کنیونکتیو ۲
۳۹.....	حرف اضافه زمانی zwischen
۳۹.....	قیود زمانی همچون montags
۴۱.....	فصل ۸
۴۱.....	حرف ربط weil
۴۲.....	جملات پایه و پیرو

۴۲	جایگاه پارتیسیپ ۲ و مصدر در جملات پیرو.
۴۳	فرق بین weil و denn .
۴۴	قید deshalb .
۴۴	تفاوت weil و deshalb .
۴۶	فصل ۹
۴۶	صرف صفت بدون حرف تعریف.
۴۷	ساخت صفت با پسوند -bar .
۴۹	فصل ۱۰
۴۹	حرف ربط dass .
۵۰	فصل ۱۱
۵۰	افعال انعکاسی.
۵۲	جایگاه sich در جمله.
۵۲	متعدی یا انعکاسی؟
۵۳	نکته‌ای در مورد فعل treffen .
۵۴	فصل ۱۲
۵۴	حرف ربط wenn .
۵۴	جابجایی جملات پایه و پیرو با wenn .
۵۵	قید dann در جمله پایه.
۵۵	تفاوت wann و wenn .
۵۶	فصل ۱۳
۵۶	حرف ربط als .
۵۷	جابجایی جمله پایه و پیرو با als .
۵۸	تفاوت حروف ربط wenn و als .
۶۰	فصل ۱۴
۶۰	جمله مجهول در زمان حال.
۶۲	فصل ۱۵
۶۲	افعال دو مفعولی.
۶۳	ترتیب مفعول‌های داتیو و آکوزاتیو در جمله.
۶۴	پرسش درباره مفعول.
۶۶	فصل ۱۶
۶۶	سؤال غیر مستقیم.
۶۷	حرف اضافه مکانی gegenüber von .
۶۷	حرف اضافه مکانی دو قسمتی an... vorbei .
۶۸	ترکیب حروف اضافه و حروف تعریف.
۶۸	حرف اضافه مکانی durch .
۶۹	فصل ۱۷
۶۹	حروف اضافه مکانی an, in, auf برای اشاره به مناطق جغرافیایی.
۷۰	حرف اضافه nach .

۷۳ فصل ۱۸
۷۳ افعال حرف اضافه دار.
۷۳ دسته اول: فعل + حرف اضافه + آکوزاتیو.
۷۴ دسته دوم: فعل + حرف اضافه + داتیو.
۷۵ فعل sich freuen.
۷۵ ساخت کلمه پرسشی برای افعال با حرف اضافه ثابت
۷۷ ساخت ضمیر قیدی [Pronominal-Adverb]
۷۸ حرف اضافه ثابت و اشخاص
۷۹ فصل ۱۹
۷۹ حروف اضافه (یادآوری).
۸۰ حروف اضافه مکانی in و zu ، bei ، aus ، von
۸۲ فصل ۲۰
۸۲ زمان دستوری پرتریتوم افعال مدال
۸۳ پرتریتوم افعال möchten و mögen
۸۵ فصل ۲۱
۸۵ کلمه پرسشی -welch
۸۵ ضمیر اشاره -dies
۸۶ حرف تعریف معین به عنوان ضمیر اشاره
۸۷ فعل lassen.
۸۸ قیود جهت دار
۸۹ فصل ۲۲
۸۹ حروف ربط زمانی bis و seit
۸۹ حرف ربط seit
۹۰ زمان دستوری در دو جمله پایه و پیرو با seitdem
۹۱ حرف ربط bis
۹۲ جابجایی جملات پایه و پیرو با bis و seit
۹۳ فصل ۲۳
۹۳ ضمیر موصولی و جمله موصولی
۹۶ فصل ۲۴
۹۶ ساخت زمان دستوری پرتریتوم
۹۸ تشخیص با قاعده یا بی قاعده بودن یک فعل در پرتریتوم
۹۸ تفاوت پرفکت و پرتریتوم در معنا و کاربرد
۹۹ افعال جداشدنی در پرتریتوم

مقدمه

آموختن مهارت دستور زبان به صورت یک‌زبانه با روش تعاملی و اکتشافی در سر کلاس درس همیشه به طور کامل ممکن نیست؛ ضمن این‌که برای مدرس از لحاظ زمانی امکان پرداختن به تمامی نکات و ریزه‌کاری‌های ساختارهای دستوری مهیا نیست. آیا تاکنون از خود پرسیده‌اید که اگر مطلب دستوری را در کلاس درس متوجه نشدید، به کجا مراجعه کنید. این دستور زبان، به زبان‌آموز این امکان را می‌دهد که به «تمامی» نکات دستوری کتاب آموزشی Menschen A2 احاطه داشته باشد و به صورت خودآموز، سریع‌تر، دقیق‌تر، بیشتر و بهتر آلمانی بیاموزد.

محمود رضا ولی‌خانی، متولد ۱۳۵۵ در تهران، پس از مجموعاً ده سال تحصیلات، ۴ سال در ایران در رشته مترجمی زبان آلمانی دانشگاه اصفهان و ۶ سال در آلمان در رشته‌های آموزش زبان آلمانی و زبان‌شناسی زبان آلمانی و علوم سیاسی (دانشگاه آگسبورگ)، از سال ۱۳۸۸ تاکنون به تدریس، ترجمه و تألیف اشتغال دارد. او پس از اتمام دوره شش ساله کارشناسی ارشد پیوسته، در دانشگاه آگسبورگ، با دریافت گواهی‌نامه تدریس زبان آلمانی از اداره مهاجرت آلمان، در مؤسسه دولتی BfZ در آگسبورگ، به پناهندگان و مهاجران، آلمانی تدریس می‌کرد. پس از بازگشت به ایران، ابتدا در مؤسسه کیهان (امید آریان سابق) و سپس در کانون زبان ایران و در مجموع به مدت شش سال به تدریس اشتغال داشت؛ ضمن این‌که در کانون زبان ایران عضو ارشد تحقیقات دپارتمان زبان آلمانی بود و در آن‌جا به طرح سؤالات آزمون و آماده‌سازی کتاب‌های کمک آموزشی زبان آلمانی نیز اشتغال داشت. او از همان ابتدا نیز در کنار تدریس، به تألیف و ترجمه کتاب‌های کمک آموزشی زبان آلمانی پرداخت. او تا سال ۱۴۰۱ ۲۷ عنوان کتاب کمک آموزشی زبان آلمانی به چاپ رسانیده است.

فصل ۱

ضمایر ملکی در حالت مفرد و جمع

ضمایر ملکی بیانگر یک تعلق یا مالکیت هستند. ضمیر ملکی معمولاً با یک اسم که پس از آن قرار می‌گیرد همراه است. پسوند ضمیر ملکی با توجه به جنسیت و تعداد آن اسم تغییر می‌کند. همچنین، هر ضمیر ملکی با یک ضمیر شخصی در ارتباط است.

ضمایر شخصی مفرد و جمع									
مفرد						جمع			
ضمیر	من	تو	او مذکر	آن	او مؤنث	ما	شما دوستان	آن‌ها	شما محترم
شخصی	ich	du	er	es	sie	wir	ihr	sie	Sie
ملکی	mein-	dein-	sein-	sein-	ihr-	unser-	euer-	ihr-	Ihr-

ضمایر ملکی جمع در حالت فاعلی (نومیناتیو)					
		wir	ihr	sie	Sie
مذکر	Das ist ...	unser Opa	euer Opa	ihr Opa	Ihr Opa
خنثی	Das ist ...	unser Baby	euer Baby	ihr Baby	Ihr Baby
مؤنث	Das ist...	unsere Tante	eure Tante	ihre Tante	Ihre Tante
جمع	Da sind ...	unsere Tanten	eure Tanten	ihre Tanten	Ihre Tanten

ضمایر ملکی جمع unser, euer, ihr به ضمایر شخصی wir, ihr, sie مربوط می‌شوند. همان‌طور که مشاهده می‌کنید، در جدول صفحه قبل سه ضمیر ملکی ihr وجود دارد:

۱. ihr در سوم شخص، با مرجع مفرد مؤنث (sie) به معنی (- آن او)

Sie ist Tante Emma und ihr Sohn. او عمه اما و پسرش است.

Sie ist Tante Emma und ihre Tochter. او عمه اما و دخترش است.

۲. ihr در سوم شخص، با مرجع جمع (sie) به معنی (- آنها)

Sie sind die Kinder und ihre Oma. آن‌ها بچه‌ها و مادربزرگشان هستند.

۳. Ihr در حالت محترمانه، با حرف اول بزرگ، با مرجع مفرد یا جمع به

معنی (- شما)

Das ist Ihr Auto. این اتومبیل شما است.

در ادامه با مثال‌های مربوط به ضمایر unser و euer آشنا می‌شوید:

Das ist unser Opa. این پدربزرگ ما است.

Das ist unsere Oma. این مادربزرگ ما است.

Sie sind unsere Omas. آن‌ها مادربزرگ‌های ما هستند.

Das ist euer Opa. این پدربزرگ شما دوستان است.

Das ist eure Oma. این مادربزرگ شما است.

Sie sind eure Kinder. این‌ها بچه‌های شما هستند.

حذف e در ضمیر ملکی euer

همان‌طور که در مثال بالا دیدید، هر گاه ضمیر ملکی euer پیش از اسم جمع و یا مفرد مؤنث قرار گیرد، e در آن حذف می‌گردد، یعنی به جای euere می‌نویسند: eure

Wo sind denn eure Kleider? لباس‌های شما کجا هستند؟

ضمایر ملکی در حالت‌های دستوری آکوزاتیو و داتیو

ضمایر ملکی نومیاتیو یا در جایگاه فاعل و یا با فعل sein (بودن) به کار می‌روند.

		نومیاتیو	آکوزاتیو	داتیو
		Das ist/sind	Siehst du... ?	mit...
مذکر	Opa	mein Opa	meinen Opa	meinem Opa
خنثی	Baby	mein Baby	mein Baby	meinem Baby
مؤنث	Oma	meine Oma	meine Oma	meiner Oma
جمع	Neffen	meine Neffen	meine Neffen	meinen Neffen

Das ist mein Opa. این پدربزرگم است. (همراه با فعل ist)

Mein Vater arbeitet bei BMW. پدرم نزد ب.ام.و کار می‌کند (فاعل).

ضمایر ملکی آکوزاتیو در جایگاه مفعول مستقیم، یعنی همراه با افعال متعدی مثل sehen (دیدن) mögen (دوست داشتن) و همچنین پس از حروف اضافه آکوزاتیوپذیر مثل ohne (بدون) و für (برای) به کار می‌روند.

Ich mag unseren Opa, aber ich mag seinen Garten nicht.

من پدربزرگمان را دوست دارم، اما باغش را دوست ندارم.

Ich komme ohne **meinen** Sohn. من بدون پسر می‌آیم.

ضمایر ملکی داتیو همراه با افعال داتیوپذیر^۱ مثل **helfen** (کمک کردن)، **geben** (دادن)، **schenken** (هدیه دادن) و همچنین با حروف اضافه داتیوپذیر مثل **mit** (با)، **zu** (به، به سمت)، **bei** (نزد)... به کار می‌روند.

Ich helfe **meinem** Vater. من به پدرم کمک می‌کنم.

Ich komme mit **meiner** Frau. من با خانمم می‌آیم.

Der Opa und die Oma spielen mit **ihren** Enkeln^۲.
پدربزرگ و مادربزرگ با نوه‌هایشان بازی می‌کنند.

زمان دستوری پرفکت

زمان پرفکت - همان‌گونه که در دستور زبان MENSCHEN مقطع A1 فصول ۱۱ و ۱۲ شرح داده شد - زمانی است که در آلمانی، برای گفتگو درباره گذشته، بیش از سایر زمان‌های دستوری استفاده می‌شود. پرفکت در فارسی اکثراً به سه زمان ترجمه می‌شود:

Ich habe gemacht. ماضی ساده: من انجام دادم

Ich habe gemacht. ماضی نقلی: من انجام داده‌ام

Ich habe gemacht. ماضی استمراری: من انجام می‌دادم

در متن گفتگو درک می‌شود که کدام مورد نظر است.

^۱ درس ۱۵ دستور زبان آلمانی MENSCHEN A1

^۲ در حالت داتیو جمع به اسم پس از ضمیر یک n می‌چسبد، مگر این‌که خود n داشته باشد یا به s ختم شود.

روش ساخت پرفکت

نخست فعل کمکی **haben** و یا **sein** صرف می‌شود و در جمله خبری پایه در جایگاه دوم قرار می‌گیرد، این افعال کمکی معنی خاصی ندارند. سپس در آخر جمله شکل ثابت پارتیسیپ ۲ (اسم مفعول) از فعل اصلی قرار می‌گیرد. اکثر افعالی که معنی حرکت از یک نقطه به نقطه دیگر می‌دهند، مانند: **gehen, kommen, fliegen, fahren,** و همچنین افعال **sein** و **bleiben** و **passieren** با فعل کمکی **sein** پرفکت می‌سازند.

طریقه ساخت پرفکت		
Hilfsverb haben/sein		Partizip2
فعل کمکی haben یا sein	+	پارتیسیپ ۲ در آخر جمله

Er **hat** Fußball **gespielt**^{Partizip2}.

او فوتبال بازی کرد / او فوتبال بازی کرده است / او فوتبال بازی می‌کرد.

Er **ist** nach Hause **gefahren**^{Partizip2}.

او به خانه رفت / او به خانه رفته است / او به خانه می‌رفت.

ساخت پارتیسیپ ۲ برای جملات پرفکت

مهم‌ترین چالش برای ساخت جملات پرفکت ساختن پارتیسیپ ۲ (که به آن پارتیسیپ پرفکت یا به صورت خلاصه پارتیسیپ هم می‌گوییم) می‌باشد. پارتیسیپ ۲ به چهار روش ساخته می‌شود که بر اساس آن پارتیسیپ ۲ ها به چهار دسته تقسیم می‌شوند. پارتیسیپ‌ها معمولاً به **-t** ختم می‌شوند. پارتیسیپ‌هایی که به **-en** ختم می‌شوند، اصطلاحاً بی‌قاعده نامیده می‌شوند. نمی‌توان از ظاهر یک فعل تشخیص داد که